

Bogdan Giemza

Rodzina migrująca jako wyzwanie dla Kościoła : szkic problematyki

Studia Salvatoriana Polonica 8, 89-99

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. BOGDAN GIEMZA SDS

▪ Rodzina migrująca jako wyzwanie dla Kościoła. Szkic problematyki

Wprowadzenie

Z inicjatywy papieża Franciszka w dniach od 5 do 19 października 2014 roku odbędzie się w Watykanie III Nadzwyczajne Zgromadzenie Synodu Biskupów nt. *Wyzwania duszpasterskie związane z rodziną w kontekście ewangelizacji*. Należy zauważyć, że wspomniany synod będzie jednym z etapów całego procesu refleksji o rodzinie, o czym w dalszej części artykułu. W procesie tym chodzi o refleksję nad duszpasterskimi sposobami aplikacji nauczania Kościoła na temat małżeństwa oraz rodziny i nad tym, w jaki sposób na nowo je proponować w aktualnej rzeczywistości społeczno-kulturowej.

Opublikowany w 2013 roku dokument przygotowawczy do Nadzwyczajnego Zgromadzenia Synodu Biskupów składa się z trzech części: I – Synod: rodzina i ewangelizacja, II – Kościół i Ewangelia o rodzinie, III – Kwestionariusz. Wśród wyzwań związanych z rodziną wymagających uwagi i pracy duszpasterskiej Kościoła wymieniono następujące: „małżeństwa mieszane lub międzyreligijne; rodzinę niepełną, bez jednego z rodziców; poligamię; małżeństwa aranżowane z wynikającym stąd problemem posagu, niekiedy rozumianego jako cena nabycia kobiety; system kastowy; kulturę braku zaangażowania i założenia, że więź małżeńska może obowiązywać jedynie przez jakiś czas; formy feminizmu wrogie Kościołowi; migracja i przeformułowanie samej idei rodziny; pluralizm relatywistyczny w koncepcji małżeństwa; wpływ mediów

Ks. dr hab. BOGDAN GIEMZA SDS – kierownik Katedry Teologii Pastoralnej Szczegółowej w Instytucie Teologii Pastoralnej Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu; e-mail: bogdan@sds.pl.

na kulturę ludową w jej rozumieniu małżeństwa i życia rodzinnego; tkwiące u podstaw pewnych propozycji legislacyjnych tendencje myślowe dewaluujące trwałość i wierność przymierza małżeńskiego; narastanie praktyki matek zastępczych («macica do wynajęcia»); nowe interpretacje praw człowieka. Nade wszystko jednak ściśle w obrębie Kościoła osłabienie lub zaniechanie wiary w sakramentalną naturę małżeństwa i uzdrawiającą moc sakramentu pokuty”. Dokument podkreśla przy tym, że „refleksja Synodu Biskupów w tych sprawach jest więc bardzo potrzebna i pilna, a także konieczna, jako wyraz miłości pasterzy wobec powierzonych im osób i całej rodziny ludzkiej”¹.

Niniejszy artykuł stanowi krótki zarys problematyki związanej z migracją, która jest obecnie wielkim wyzwaniem dla rodziny. Warto przy tym mieć na uwadze słowa papieża Franciszka, które znajdujemy w jego adhortacji *Evangelii gaudium*: „Koniecznie trzeba zwracać uwagę, żeby być blisko nowych form ubóstwa i słabości, w których powinniśmy rozpoznać cierpiącego Chrystusa, nawet jeśli pozornie nie przynosi to nam żadnych namacalnych i natychmiastowych korzyści: bezdomni, narkomani, uchodźcy, ludy tubylcze, coraz bardziej samotne i opuszczone osoby w podeszłym wieku itd. Migranci są dla mnie szczególnym wyzwaniem, ponieważ jestem pasterzem Kościoła bez granic, który czuje się matką wszystkich”².

Rozważania zostaną ujęte w trzech punktach. Najpierw krótko będzie ukazana migracja jako zjawisko strukturalne, następnie podkreślony zostanie wpływ migracji na rodzinę, która jest swoistym barometrem wszelkich skutków tego zjawiska. W części trzeciej będą zasygnalizowane działania Kościoła w płaszczyźnie refleksji, modlitwy i działania.

I. Migracja jako zjawisko strukturalne

Zjawisko migracji jest znane od początków historii ludzkości, ale w wieku XIX i XX przybrało wręcz gigantyczne rozmiary. Można powiedzieć, że w dzisiejszym świecie migracja nabrała nowych treści, stając się znakiem współczesnych czasów i nieodłączną cechą społeczności ludzkiej. Według raportu Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji (The International Organi-

¹ Dokument przygotowawczy do Synodu Biskupów 2014, <http://ekai.pl/wydarzenia/wa-tykan/x72254/dokument-przygotowawczy-do-synodu-biskupow/> [dostęp: 12.07.2014].

² Franciszek, Adhortacja apostołska *Evangelii gaudium*, wyd. II poprawione, Częstochowa 2014, nr 210.

zation for Migration – IOM) z 2013 roku, współcześnie około 214 milionów ludzi na świecie należy traktować jako migrantów, co stanowi 3% globalnej populacji. Co więcej, szacuje się, że do 2030 roku liczba ta wzrośnie o kolejne 30 milionów³. Należy podkreślić, że znaczną część migrantów stanowią Polacy, zwłaszcza po wejściu Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku⁴.

Ze względu na skalę zjawiska Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących w instrukcji *Erga migrantes caritas Christi* z 2004 roku określiła ruch migracyjny jako „jeden z doniosłych strukturalnych komponentów społecznej, ekonomicznej i politycznej rzeczywistości współczesnego świata”⁵. Taka sytuacja stanowi coraz bardziej złożony problem z punktu widzenia społecznego, kulturalnego, politycznego, religijnego, ekonomicznego i duszpasterskiego. Należy dodać, że nie wszyscy autorzy uważają obecny stan migracji za zjawisko strukturalne⁶.

Również papież Benedykt XVI w *Orędziu na 93. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy* (2007) stwierdził, że obecnie uznaje się „wartość rodziny również na polu migracji, która jest już w naszych społeczeństwach zjawiskiem

³ The International Organization for Migration, *Towards the 2013 high-level dialogue on international migration and development. Final report*, Geneva 2013, s. 19, 30.

⁴ Zob. P. Mąkosa, *Geneza i perspektywy duszpasterstwa Polaków w warunkach emigracji*, w: *Kościół. Komunia i dialog*, red. P. Kantyka, J. Czerkawski, T. Siemieniec, Kielce 2014, s. 392-396.

⁵ Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących, *Erga migrantes caritas Christi*, Wrocław 2004, nr 8.

⁶ Maciej St. Zięba pisze: „Mówi się, że migracja jest elementem strukturalnym współczesnych społeczeństw; wysokorozwiniętej gospodarki europejskiej, świata wolnej konkurencji i swobód obywatelskich. Ale czy aby na pewno migracja jako taka jest czymś charakterystycznym właśnie dla tej epoki w dziejach ludzkości, czy może tylko przejawia w tych czasach pewne specyficzne cechy, jakie dawniej były nieznanne czy ukryte? Przecież gospodarka i kultura Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Kanady, Nowej Zelandii i Republiki Południowej Afryki, Argentyny czy Chile została zbudowana rękami imigrantów szukających lepszego bytu. Zaludnienie Australii i Syberii, Brazylii i Karaibów zawdzięczamy również migracji (często była to migracja przymusowa). Rozpowszechnienie się języka arabskiego czy angielskiego, tureckiego czy francuskiego wzięło się z ekspansji militarnej i kulturowej, w której – przyjrząwszy się z bliska – zauważymy fakt migracji dużych mas ludzkich. (...) Czy więc zatem sensowne jest mówienie o tym, że dla XXI wieku migracja stanowi jakieś specyficzne wyzwanie? Czy możemy powiedzieć, że znikły któreś z przyczyn motywujące ludzi do migracji? Czy, że nie ma migracji wywołanych wojnami lub klęskami żywiołowymi?”. M.St. Zięba, *Zintegrowane podejście do kwestii migracji*, w: *Migracja – wyzwanie XXI wieku*, red. tenże, Lublin 2008, s. 15.

strukturalnym”. Dlatego Kościół w duchu współodpowiedzialności „zachęca do zatwierdzania międzynarodowych narzędzi prawnych, które mają służyć obronie praw migrantów, uchodźców i ich rodzin, i poprzez swoje rozmaite instytucje i stowarzyszenia zapewnia ową pomoc prawną, która staje się coraz bardziej potrzebna”⁷. Z kolei w *Orędziu na 97. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy* (2011) Benedykt XVI zauważył, że migrację należy widzieć w powiązaniu z innym zjawiskiem charakterystycznym dla naszej epoki, jakim jest globalizacja. Jedną z konsekwencji migracji i globalizacji jest fakt, iż współczesne społeczeństwa stają się coraz bardziej wieloetniczne i wielokulturowe. Prowadzi to do „braterstwa ludzi”, które „uznane i przeżywane w sposób odpowiedzialny, (...), pobudza do życia w jedności i dzielenia się ze wszystkimi, w szczególności z migrantami; jest podstawą oddawania się innym, dla ich dobra, dla dobra wszystkich, we wspólnocie politycznej lokalnej, krajowej i światowej”⁸.

II. Rodzina jako czuły punkt procesów migracyjnych

Migracja stała się obecnie pewną formą istnienia i rozwoju różnych społeczności. Biorąc pod uwagę skalę migracji w chwili obecnej, trudno wyobrazić sobie jakąś wspólnotę, począwszy od małżeństwa i rodziny, poprzez małe wspólnoty lokalne, aż do społeczności narodowej i kontynentalnej, która nie byłaby dotknięta fenomenem tego zjawiska. Jednakże, jak podkreślał Jan Paweł II w *Orędziu na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy* (1986), to rodzina stanowi „najbardziej czuły, najbardziej nabrzmiały i często najboleśniejszy punkt ogromnego zjawiska migracji. W rzeczy samej rodzina jest chyba najczulszą i najbardziej kruchą strukturą, stąd też najbardziej narażoną na oddziaływanie groźnych, negatywnych aspektów migracji”⁹.

Skutki migracji dotyczą nie tylko osób bezpośrednio migrujących, ale też rodziny i środowiska pozostawionego przez migranta oraz nowych środowisk, do których on przybywa, zwłaszcza na skutek zetknięcia się osób o odmiennej

⁷ Benedykt XVI, *Rodzina migrująca. Orędzie Benedykta XVI na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy*, „L'Osservatore Romano” 2007 nr 1, s. 4.

⁸ Tenże, *Jedna rodzina ludzka. Orędzie na 97. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2011 r.*, „L'Osservatore Romano” 2010 nr 12, s. 4-5.

⁹ Jan Paweł II, *Małżeństwo i rodzina*, w: *Orędzia na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 1985-2005*, Poznań 2009, s. 21.

kulturze, języku, religii czy zwyczajach. Wszelkie zmiany kulturowo-społeczne na przestrzeni dziejów miały wpływ na małżeństwo i rodzinę, wymagając od tych instytucji podjęcia zachowań adaptacyjnych. Przekładają się one także na wiele poziomów funkcjonowania mniejszych i większych społeczności, stając się przez to wyzwaniem nie tylko dla administracji rządowej i samorządowej, pracodawców czy związków zawodowych, ale też nowym zadaniem dla Kościoła, grup wyznaniowych, organów pomocy i ochrony prawnej, organizacji pozarządowych, poradni psychologicznych itp.

Stanisław Leszek Stadniczeńko zwraca uwagę, że rodzina jest swoistym barometrem wszelkich skutków emigracji: „Jest ona najbardziej czułą i zarazem najbardziej zagrożoną negatywnymi konsekwencjami emigracji częścią społeczeństwa. Emigracja może uderzać w rodzinę w różny sposób. Najbardziej uwydatnia się to w rozdzieleniu małżonków lub rodziców i dzieci, rodząc prawno-rodzinne konsekwencje”¹⁰.

Człowieka i rodziny nie da się wyizolować z kontekstu politycznego, kulturowego, ekonomicznego, społecznego, problematyki moralnej i religijnej. Problematykę rodziny trzeba postrzegać w szeroko rozumianej kulturze, zwłaszcza w rozwijającej się od połowy XX wieku do dziś filozofii postmodernizmu. Pojęcie „rodzina” nabiera innych znaczeń. Słowo to staje się coraz bardziej rozmyte, „nieostre” i coraz mniej tradycyjne. Wiele instytucji pracuje dziś nad tym, by stworzyć kulturę obcą tradycji judeochrześcijańskiej i utwierdzić ludzi w przekonaniu, że więź małżeńska może obowiązywać jedynie przez jakiś czas. Zagrożeniem dla rodziny jest także pluralizm relatywistyczny w koncepcji małżeństwa, promowana ideologia gender, wpływ mediów na kulturę w jej rozumieniu małżeństwa i życia rodzinnego czy nowe interpretacje praw człowieka.

Biorąc pod uwagę skutki migracji dla rodzin, trzeba mieć na uwadze zarówno pozytywne, jak i negatywne następstwa. Wśród korzyści dla rodziny można wymienić: poprawę sytuacji materialnej, możliwość realizacji planów, kształtowanie nowych wzorców zachowań, pobudzenie aspiracji, natomiast dla osoby migrującej pozytywną stroną oprócz poprawy warunków bytowo-socjalnych, jest mobilizacja do dalszego kształcenia zawodowego i rozwoju osobowego, poznanie nowego języka, kultury, obyczajów i innych systemów

¹⁰ S.L. Stadniczeńko, *Swobodny przepływ osób w celu poszukiwania pracy i podejmowania zatrudnienia a konsekwencje dla rodziny*, w: *Prawnoro-dzinne i społeczne konsekwencje migracji zarobkowej. Wybrane zagadnienia*, red. tenże, M. Gołowkin-Hudała, A. Wilk, Opole 2009, s. 10.

społecznych¹¹. Wśród ujemnych skutków migracji należy wymienić m.in. osłabienie więzi rodzinnych, zakłócenie realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej i socjalizacyjnej w rodzinie, oddalenie emocjonalne, poszukiwanie nowych partnerów życiowych. W literaturze przedmiotu zwraca się dziś także uwagę na problem eurosieroctwa dzieci, a także eurosieroctwa ludzi starszych, których dzieci wyjechały w celach zarobkowych za granicę lub też zamieszkały za granicą¹².

III. Zadania Kościoła

Problematyka migracji i rodziny wymaga wielopłaszczyznowych działań różnych podmiotów państwowych, społecznych i religijnych, zarówno o zasięgu lokalnym, jak i międzynarodowym. Nas interesują głównie zadania Kościoła katolickiego. Jan Paweł II w adhortacji *Familiaris consortio* stwierdził, że „rodziny emigrantów (...) powinny znaleźć wszędzie w Kościele swą ojczyznę. To zadanie leży w samej naturze Kościoła, który jest znakiem jedności w różnorodności. O ile to możliwe, niech mają zapewnioną posługę kapłanów własnego obrządku, kultury i języka”¹³.

Z kolei Benedykt XVI w *Orędziu na 93. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy* zwrócił uwagę, że jest on „dla całego Kościoła okazją do refleksji nad tematem związanym z narastającym zjawiskiem migracji, do modlitwy o to, aby serca otwierały się na chrześcijańską gościnność, i do działania, ażeby szerzyły się w świecie sprawiedliwość i miłość, które stoją u podstaw budowania autentycznego i trwałego pokoju”¹⁴. Idąc tym tropem, można w kwestii wzajemnych zależności migracji i rodziny jako wyzwania dla Kościoła wyróżnić trzy płaszczyzny: 1) refleksji, 2) modlitwy i 3) działania.

¹¹ Zob. P. Landwójtowicz, *Poradnictwo małżeńskie wobec następstw rozłąki z przyczyn ekonomicznych*, <http://www.zycieiplodnosc.pl/kwartalnik/artukul/90/> [dostęp: 21.01.2013].

¹² Termin „eurosieroctwo” nie został dokładnie zdefiniowany, zwłaszcza w literaturze naukowej, natomiast jego użycie staje się coraz powszechniejsze, a nawet konieczne ze względu na rozmiary zjawiska.

¹³ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, Częstochowa 1982, nr 77.

¹⁴ Benedykt XVI, *Rodzina migrująca*, s. 4.

1. *Płaszczyna refleksji*

W pierwszej kolejności trzeba mieć na uwadze całość dotychczasowego nauczania Kościoła, ale należy też zwrócić baczną uwagę na aktualne wyzwania. Interesującą metodologię refleksji nad problematyką rodziny zaproponował papież Franciszek. W 2013 roku został opublikowany (wraz z ankietą) dokument przygotowawczy do Nadzwyczajnego Zgromadzenia Synodu Biskupów. Ponieważ Stolica Apostolska nie sprecyzowała, w jaki sposób mają być zbierane odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu, Kościoły lokalne w różny sposób realizowały to zadanie. W niektórych krajach odpowiedzi udzielali biskupi i konferencje episkopatu, w innych stworzono internetowe formularze dostępne dla wszystkich wiernych, którzy chcieliby się wypowiedzieć. Niektóre diecezje opublikowały wyniki ankiet. To wszystko wywołało wiele kontrowersji i nieporozumień¹⁵. W oparciu o odpowiedzi na 39 pytań kwestionariusza, jakie napłynęły do Watykanu z całego świata, przygotowano tzw. *Instrumentum laboris* dla prac Nadzwyczajnego Zgromadzenia Synodu Biskupów, który ma obradować w październiku 2014 roku. Poinformował o tym na specjalnej konferencji 26 czerwca 2014 roku kard. Lorenzo Baldiseri, sekretarz generalny Synodu Biskupów. Wyróżnił on w *Instrumentum laboris* trzy części. Część pierwsza poświęcona jest Ewangelii rodziny, która wypływa z Bożego planu, znajomości Pisma Świętego, nauczania Kościoła, prawa naturalnego oraz powołania chrześcijańskiego. Część druga dotyczy wyzwań duszpasterskich związanych z rodziną. Wreszcie trzecia część porusza kwestie związane z otwartością na potomstwo i wychowaniem w rodzinie do wiary¹⁶.

Drugim krokiem pierwszego etapu przygotowań do Nadzwyczajnego Synodu Biskupów był zwyczajny konsystorz, który odbył się 22–23 lutego 2014 roku. Teologiczny referat wprowadzający w tematykę obrad wygłosił kard. Walter Kasper. Niektóre tezy jego wystąpienia dotyczące osób rozwiedzionych i żyjących w ponownych związkach oraz możliwości dopuszczenia ich do Komunii Świętej wywołały wiele dyskusji i polemik wśród samych kardynałów, które trwają do chwili obecnej.

Drugi etap rozeznania będą stanowiły obrady Nadzwyczajnego Synodu Biskupów, które odbędą się od 5 do 19 października 2014 roku w Watykanie. Jak powiedział podczas wspomnianej konferencji 26 czerwca br. kard.

¹⁵ Zob. K. Sawicki, *Synod, czyli reforma z Ducha?*, „Więź” 2014 nr 2, s. 125-126.

¹⁶ Kard. Baldiseri zaprezentował *Instrumentum laboris synodu o rodzinie*, <http://www.niedziela.pl/artukul/10228/Kard-Baldiseri-zaprezentowal> [dostęp: 12.07.2014].

Baldisseri, rezultaty obrad tego synodu o rodzinie zostaną wykorzystane do przygotowania kolejnego *Instrumentum laboris*, tym razem dla Zgromadzenia Zwyczajnego Synodu Biskupów, który odbędzie się w dniach 4–25 października roku 2015 roku. Jego temat będzie brzmiał *Jezus Chrystus objawia tajemnicę i powołanie rodziny*. Będzie to trzeci etap procesu refleksji o rodzinie.

Dopiero po nim zostanie opublikowany zaaprobowany przez papieża dokument końcowy. Widzimy więc, jak złożony i zarazem bogaty jest cały proces rozeznania kondycji rodziny we współczesnym świecie i ile wysiłku wymagają próby szukania adekwatnych odpowiedzi ze strony Kościoła.

Należy zauważyć, że na problematykę rodziny w ramach duszpasterstwa zwyczajnego zwrócił uwagę papież Franciszek w swoim przesłaniu do biskupów polskich przybyłych do Watykanu z wizytą *ad limina apostolorum* z 7 lutego 2014 roku. Ze względu na wagę tej wypowiedzi przytoczmy ją w całości: „Przed wszystkim w sferze zwyczajnego duszpasterstwa chciałbym skoncentrować waszą uwagę na rodzinie, «podstawowej komórce społeczeństwa», «miejscu, gdzie człowiek uczy się współżycia w różnorodności i przynależności do innych oraz gdzie rodzice przekazują dzieciom wiarę» (*Evangelii gaudium*, 66). Dziś małżeństwo często jest uważane za jakąś formę uczuciowej gratyfikacji, którą można ustanowić w jakikolwiek sposób oraz zmienić zależnie od wrażliwości każdego (por. tamże). Niestety wizja ta ma również wpływ na mentalność chrześcijan, powodując łatwość uciekania się do rozwodu lub faktycznej separacji. Duszpasterze wezwani są do postawienia sobie pytania, w jaki sposób pomóc tym, którzy żyją w tej sytuacji, aby nie czuli się wykluczeni z Bożego miłosierdzia, z braterskiej miłości innych chrześcijan i z troski Kościoła o ich zbawienie; nad tym, w jaki sposób pomóc im, żeby nie porzucili wiary i wychowywali swoje dzieci w pełni doświadczenia chrześcijańskiego.

Z drugiej strony trzeba postawić sobie pytanie, jak udoskonalić przygotowanie młodych do małżeństwa, tak aby mogli coraz bardziej odkrywać piękno tej więzi, która – mocno oparta na miłości i odpowiedzialności – może pokonać próby, trudności, egoizmy przez wzajemne przebaczenie, naprawiając to, co grozi rozbiciem, i nie popadając w pułapkę mentalności odrzucenia. Trzeba postawić sobie pytanie, w jaki sposób pomóc rodzinom żyć i doceniać zarówno chwile radości, jak i chwile bólu i słabości.

Niech wspólnoty kościelne będą miejscami słuchania, dialogu, pocieszenia i wsparcia dla małżonków na ich wspólnej drodze i w ich misji wychowawczej. Niech rodziny zawsze znajdą w duszpasterzach wsparcie autentycznych ojców

i przewodników duchowych, którzy będą je chronili przed zagrożeniami negatywnych ideologii i pomagali stawać się silnymi Bogiem i Jego miłością¹⁷.

2. *Płaszczyzna modlitwy*

Proces rozeznawania duchowego to nie tylko dysputy. Istotny i niezbędny jest w nim też duch modlitwy. Zwrócił na to uwagę papież Franciszek w *Liście do rodzin* z 2 lutego 2014 roku. Ojciec Święty apelował wprost: „Wsparcie modlitewne jest niezwykle potrzebne i znaczące, zwłaszcza z Waszej strony, drogie rodziny. To zgromadzenie synodalne jest bowiem poświęcone szczególnie Wam, Waszemu powołaniu i misji w Kościele i w społeczeństwie, problemom małżeństwa, życia rodzinnego, wychowaniu dzieci oraz roli rodziny w misji Kościoła. Dlatego proszę Was o intensywną modlitwę do Ducha Świętego, aby oświecił ojców synodalnych i prowadził ich w tym niełatwym zadaniu. Jak wiecie, rok po tym nadzwyczajnym zgromadzeniu synodalnym zbierze się zgromadzenie zwyczajne, które podejmie tę samą kwestię rodziny. Także w tym kontekście, we wrześniu 2015 roku odbędzie się Światowe Spotkanie Rodzin w Filadelfii. Módlmy się więc wszyscy razem, żeby przez te trzy wydarzenia Kościół podjął prawdziwą drogę rozeznania i odpowiednie środki duszpasterskie, aby pomóc rodzinom w stawieniu czoła aktualnym wyzwaniom ze światłem i mocą, które pochodzą z Ewangelii¹⁸”.

3. *Płaszczyzna działania*

Duszpasterska troska Kościoła o rodzinę i migrantów jest podejmowana od początków jego działalności. Przez wieki zostały wypracowane, zarówno w wymiarze teoretycznym, jak i praktycznym, zasady i struktury organizacyjne duszpasterstwa migrantów na płaszczyźnie Kościoła powszechnego, Kościołów lokalnych i poszczególnych diecezji¹⁹. Niemniej zmieniające się uwarunkowania społeczno-kulturowe i wspomniana na początku skala migracji wciąż są wezwaniem do oceny dotychczasowej działalności i szukania nowych rozwiązań.

¹⁷ Franciszek, *Boże miłosierdzie nikogo nie wyklucza. Audiencja dla polskich biskupów przybyłych do Watykanu z wizytą „ad limina apostolorum”*, „L'Osservatore Romano” 2014 nr 2, s. 28.

¹⁸ *List papieża Franciszka do rodzin*, „L'Osservatore Romano” 2014 nr 3-4, s. 23-24.

¹⁹ Zob. B. Giemza, *Migracja jako znak czasów i wyzwanie dla duszpasterstwa Kościoła*, „Studia Salvatoriana Polonica” 2(2008), s. 79-84.

W przemówieniu wygłoszonym podczas audjencji dla uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących 24 maja 2013 roku papież Franciszek powiedział: „Chciałbym także zauważyć, że każdy pasterz i każda wspólnota chrześcijańska muszą się troszczyć o drogę wiary chrześcijan uchodźców i przemocą wykorzenianych ze swojego środowiska, jak również chrześcijan emigrantów. Wymagają oni szczególnej opieki duszpasterskiej, respektującej ich tradycje i prowadzącej do harmonijnej integracji we wspólnotach kościelnych, w których się znaleźli. Niech nasze wspólnoty chrześcijańskie będą naprawdę miejscami, w których się przyjmuje innych, słucha, buduje jedność!”²⁰.

Należy wyrazić nadzieję, że różne gremia decyzyjne w Kościele, jak również poszczególni duszpasterze, osoby konsekrowane i wierni świeccy włączą się we właściwy dla siebie sposób w ten apel papieża.

Zakończenie

Bardzo złożona i newralgiczna problematyka rodziny i migracji jest przedmiotem duszpasterskiej troski Kościoła. Przedłożone rozważania, jak zaznaczono w tytule, to jedynie szkic problematyki. Są one zaproszeniem do dalszych, bardziej szczegółowych badań i opracowań. Kolejno zostały scharakteryzowane: migracja jako zjawisko strukturalne, wpływ migracji na rodzinę i zadania Kościoła w płaszczyźnie refleksji, modlitwy i działania.

MIGRANT FAMILY AS A CHALLENGE FOR THE CHURCH. AN OUTLINE OF THE PROBLEM

Summary

It was the initiative of the Pope Francis, taken in 2013, to begin a broad and complex process of discernment of the family condition in the modern world. It will continue till the Ordinary Synod of Bishops, which will be held from 4th to 25th October, 2015. Only afterwards will the Pope approved final document be published. Among the challenges facing the family and the Church is the phenomenon of migration. This article entitled *Migrant Family as a challenge for the Church. An outline*

²⁰ Franciszek, *Kościół apeluje o ochronę godności. Audjencja dla uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących*, „L'Osservatore Romano” 2013 nr 7, s. 24.

of the problem, is only a sketch of the issue. It can be regarded as an invitation to further, more detailed research and studies. The whole of the study has been comprised in three points. First there is a brief presentation of migration as a structural phenomenon, then the impact of migration on the family is underlined, as family is a kind of barometer of all the consequences of this phenomenon. In part three, the activity of the Church on the plane of reflection, prayer and action is signalled.

Słowa kluczowe:

migracja, rodzina, synod biskupów.

Key words:

migration, family, the synod of Bishops.